AmCham Slovakia | DIGITAL SUSTAINABILITY FORUM | Microsoft

Etika a regulácia umelej inteligencie a jej prínosy pre spoločnosť

Žijeme vo svete, v ktorom je čoraz ťažšie rozoznať, či sa na druhej strane konverzácie nachádza reálna osoba alebo virtuálny asistent. Spoločnosť sa čoraz intenzívnejšie ocitá vo svete, ktorého je umelá inteligencia bežnou súčasťou. Tí, ktorí s ňou pracujú, deklarujú, že jej zavádzanie do podnikateľskej či verejnej sféry, prináša nové hodnoty a riešenia. Tí, ktorí s ňou zatiaľ nemali reálnu skúsenosť, sa jej obávajú.

Aké hranice budeme chcieť, ako spoločnosť, nastaviť umelej inteligencii, aby sme z pozície regulátora vymedzili priestor, v ktorom bude umelá inteligencia bezprecedentne transformovať a zefektívňovať našu produktivitu? Na túto tému diskutovalo viac ako 40 odborníkov z prostredia akadémie, podnikateľskej sféry a verejnej správy, ako aj predstavitelia hodnotového a kultúrneho spektra našej spoločnosti.

Americká obchodná komora v SR v spolupráci s Microsoft Česká republika a Slovensko v rámci diskusnej platformy Digital Sustainability Forum (DSF) otvorila dôležitú tému etiky a regulácie umelej inteligencie na Slovensku, aby sme sa pokúsili zadefinovať etické princípy a regulatívne prostredie pre umelú inteligenciu v troch kľúčových oblastiach: zdravotníctvo, verejná správa a boj s dezinformačnými médiami.

Umelá inteligencia a jej technologické riešenia sú v súčasnosti na vzostupe a ponúkajú spôsob, ako pomôcť v každodenných oblastiach nášho života. Aj Slovensko má možnosť nastúpiť na vlnu „zodpovednej" umelej inteligencie a získať nielen rast HDP 25% až 30%, ale aj konkrétne riešenia pre mnohé sektory a oblasti nášho života. AI však potrebuje svoju reguláciu a zadefinovaný etický rámec.

Od januára začala na Slovensku pôsobiť stála komisia pre etiku a reguláciu AI, ktorú zriadilo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a inovácií v SR s cieľom analyzovať dopady AI na spoločnosť so snahou definovať etické a regulatívne hranice AI. Je preto správne vytvárať priestor pre inovatívne prostredie a myšlienky, ale zároveň chrániť ľudí a ich ľudské práva.

ZDRAVOTNÍCTVO

V oblasti zdravotníctva hrá umelá inteligencia veľkú rolu. Dnes je zrejmé, že táto technológia nám dokáže pomôcť nielen v rýchlej diagnostike, ale aktuálne aj v boji proti pandémii prostredníctvom systémov zabezpečujúcich lepšie testovanie a efektívny manažment očkovania.

Už dnes v sektore zdravotníctva vnímame pojem „Explainable AI", čo znamená, že lekár má priamy a transparentný dozor a prehľad nad konaním AI, ale aj nad finálnym výsledkom jej analýzy. Možnosti AI v oblasti medicíny sú takmer nekonečné. Dá sa tvrdiť, že existujúce riešenia AI v zdravotníctve sú dnes veľmi bezpečné a aj preto by sme sa mali na Slovensku snažiť využívať AI naplno, aby sme pomohli čo najväčšiemu počtu ľudí.

Je dôležité zdôrazniť, že prítomnosť lekára pri AI riešeniach v zdravotníckych centrách budúcnosti bude stále potrebná. Cieľom nie je, aby AI lekára nahradila, práve naopak, AI lekára nikdy nahradí. AI by mala byť partnerom a pomôcť lekárom v oblastiach, kde lekár nemá dostatočné schopnosti a potrebný čas. Blízka budúcnosť bude preto pravdepodobne vyzerať tak, že budú dve skupiny lekárov. Tí, ktorí budú využívať

certifikované technológie na báze umelej inteligencie a budú mať výborné výsledky a potom tí, ktorí AI využívať nebudú, a preto nebudú natoľko vyhľadávaní pacientami.

Napriek tomu, že je AI v dnešnej dobe démonizovaná, a to z dôvodu, že sa dostala do nášho života vo veľmi rýchlom a krátkom čase, ľudia by sa mali viac obávať chýb spôsobených ľudským faktorom a upustiť od predsudkov voči novým technológiám, ktorých cieľom je zefektívňovať liečbu pacientov. O mnohých témach v kontexte zdravia ľudí sme zatiaľ na Slovensku ani len nepočuli. Napríklad, že AI môže mať gigantický potenciál v oblasti neuroprostetiky, rituálnej farmácie alebo v oblasti liečby mozgovo počítačových interfaceov. Všetko sú to nové témy, ktoré zatiaľ na Slovensku a v Čechách nemajú žiadny spoločenský konsenzus.

Aj preto má dnes Slovensko možnosť inšpirovať sa Áziou a jej pozitívnym postojom k AI, ako k riešeniu pre kvalitnejšiu a dlhovekejšiu budúcnosť občanov. Netreba zabúdať, že z etického hľadiska je prvoradé zachovať a chrániť ľudskú dôstojnosť, zabraňovať systémom, ktoré vedú k diskriminácii a polarizácii ľudskej spoločnosti. Okrem iného je dôležitá ochrana osobných údajov, ktoré by mali zostať vždy anonymné.

VEREJNÁ SPRÁVA

V oblasti verejnej správy Európska únia prichádza s novou reguláciou v oblasti využívania dát verejného sektora. Ľudstvo sa nachádza na prahu obrovského skoku v oblasti robotiky, technológií a AI. Od tohto momentu sa bude spoločnosť konštantne rýchlo vyvíjať a s ňou by sa mala upravovať aj etika technológií a AI aj v oblasti akou je verejná správa.

Slovensko je dnes v porovnaní s krajinami EÚ pozadu v oblasti digitalizácie a zavádzaní AI do nášho každodenného života. Z pohľadu verejnej správy a verejného sektora, na ktoré bude dôležité sa v kontexte AI zamerať, možno hovoriť o troch pilieroch, a tými sú ochrana demokratických princípov a ľudských práv, regulačná úloha štátu a znalosti možností a rizík AI.

Na každú časť verejnej správy a AI sa treba pripraviť a pochopiť ju, na to, aby sme dokázali AI správne implementovať a zároveň zamedziť potenciálnym negatívnym následkom. Netreba zabúdať na „human-centric“ prístup v kontexte AI, aby sa zachovala ochrana ľudí, ktorí budú v centre diania budúcej AI. AI môže byť totiž veľmi nebezpečná pre demokratické hodnoty, ak sa dostane do nesprávnych rúk, zvlášť z dôvodu úniku informácií a dát občanov.

Akékoľvek služby, ktoré štát poskytuje, akákoľvek regulácia, ktorá je tvorená na základe analýz a údajov, je len taká dobrá, aké dobre sú dáta, ktoré do nej vstupujú. Nastavenie kvalitných algoritmov a systémov je skutočne veľmi dôležité pre vyššiu kvalitu výstupov a služieb. Nastavenie správnych dát, ktoré budú putovať do nastavení AI je však kľúčové pre správne fungovanie aplikovaných AI. Priorita je dnes vytvoriť také prostredie, ktoré v momentálnom stave verejnej správy na Slovensku ani v Česku nie je pripravené na plnohodnotné zavedenie AI. Ak chceme AI zaviesť aj do oblasti verejnej správy, je kľúčové, aby na úradoch a ministerstvách boli kompetentní a spoľahliví odborníci. Dnes potrebujeme úplne nové nástroje regulácie AI, ktoré budú regulovať platformy, na ktorých bude AI fungovať. Je dôležité sa pýtať, či je riešenie verejnej správy na Slovensku dostatočne centralizované na korektné a funkčné ovládanie a reguláciu AI technológií.

Svet dnes potrebuje revolucionizovať spôsob riešenia problémov a to tak, aby sa vedeli problémy predvídať a neriešiť ich iba výhradne vo forme reakcie. Predovšetkým je dôležité, aby išla regulácia AI ruka v ruke s inováciami. Systémy umelej inteligencie sú štatistické a my nevieme, ako sa rozhodnú a prečo. Je preto dôležité vedieť, ako AI funguje a aký algoritmus a systém používa. Najväčšou výzvou bude nájsť tie najsprávnejšie možné mechanizmy riadenia AI, aby sa neopakovali historické momenty ako napríklad Finančná kríza v 2008, ktorá bola predovšetkým zlyhaním štatistiky.

DEZINFORMAČNÉ MÉDIÁ

AI dnes dokáže dezinformácie rovnako vytvárať, ako proti nim bojovať. Dnes v celom svete, sociálne siete nijakým spôsobom nenapomáhajú v boji s dezinformáciami. Práve naopak, robia nás hlúpejšími a udržiavajú nás v strehu a pripojených na internet s tým, že nám podsúvajú na mieru šitú reklamu a informácie. Práve preto je extrémne dôležité, aby vznikali projekty, ktoré budú zabraňovať šíreniu dezinformácií na internete a budú proti nim bojovať.

Dezinformácie sú nebezpečné nielen pre naše kritické myslenie, ale z dlhodobého hľadiska môžu mať katastrofálny dopad na inovačnú budúcnosť našej krajiny. Napriek mnohým opatreniam EÚ, regulácia online platforiem zlyháva, pretože do veľkej miery narúša stratégiu firiem a jej výnosy.

Je preto kľúčové, kto bude rozhodovať o tom, čo je to hoax a čo je dezinformácia. To, čo si vyberieme na internete ako ultimátnu pravdu, to budeme sami šíriť do budúcnosti ako niečo, na čom bude všeobecný konsenzus. Ako niečo, na čom sa bude stavať a budovať nová spoločnosť. Je preto veľmi dôležité byť obozretný najmä pri objektívnosti kontrolovania a regulovania informácií na internete. AI je overená a účinná metóda na overovanie a vyvracanie dezinformácií, ale môže nám zároveň pomôcť pri kontrole a regulácií technologických gigantov a platforiem, ktoré dezinformácie šíria.

ZÁVER

Žijeme v dobe, ktorá nám prináša mnohé výhody v podobe technológií a umelej inteligencie. Na strane druhej sú s technológiami spojené aj riziká. Na mnohé otázky dnes nemáme odpovede a ukáže ich až budúcnosť. S tým sa spája aj strach z neznámeho, ktorý je pre nás ľudí prirodzeným obranným mechanizmom. Aj preto je dôležité vzdelávať sa a zoznamovať sa s digitálnymi zručnosťami budúcnosti. V neposlednom rade nesmieme zabúdať na dôležitú tému etiky umelej inteligencie, ktorá by mala byť vždy na prvom mieste. Aj preto sa spoločnosť Microsoft Česká republika a Slovensko rozhodla pre 6 etických princípov, ktoré vychádzajú z AI etických princípov EÚ, ktoré sú: FÉROVOSŤ, SPOĽAHLIVOSŤ & BEZPEČNOSŤ, SÚKROMIE & BEZPEČNOSŤ, ZAPOJENIE SPOLOČNOSTI, TRANSPARENTNOSŤ a ZODPOVEDNOSŤ.

Budúcnosť umelej inteligencie a jej ďalší vývoj a jej ďalšie používanie je primárne na firmách, spoločnostiach, na vládach, na jednotlivcoch ako aj na našom prístupe k tejto komplexnej problematike.

KĽÚČOVÉ ZÁVERY

Dnes máme možnosť pozerať sa na umelú inteligenciu z dvoch strán. Z pohľadu regulácie a z pohľadu vzdelávania obyvateľstva v oblasti AI. Jej prípadná nedostatočná a neúplná implementácia môže byť totiž nepraktická a jej skutočný potenciál nevyužitý.

Vzdelávanie a osveta ohľadom umelej inteligencie je kľúčová na to, aby sme v budúcnosti dokázali postupne a hlavne správne zavádzať nové technológie postavené na AI do našej spoločnosti, bez toho, aby vznikali predsudky a strach z možných rizík nových funkcií a vlastností umelej inteligencie.

V tomto kontexte netreba zabúdať na „Green AI“, z dôvodu, že AI bude potrebovať obrovské množstvo dátového priestoru na skladovanie všetkých informácií a algoritmov. Tento dátový hardvér ma obrovskú spotrebu energie, čo môže z ekologického uhla pohľadu v budúcnosti predstavovať pre ľudstvo skutočne veľký problém.

1. V sektore zdravotníctva vnímame pojem „Explainable AI“, čo znamená, že lekár má priamy a transparentný dozor a prehľad nad konaním AI, ale aj nad finálnym výsledkom jej analýzy.
2. Je dôležité zdôrazniť, že prítomnosť lekára pri AI riešeniach v zdravotníckych centrách budúcnosti bude stále potrebná.
3. Blízka budúcnosť bude pravdepodobne vyzerať tak, že budú dve skupiny lekárov. Tí, ktorí budú využívať certifikované technológie na báze umelej inteligencie a budú mať výborné výsledky a potom tí, ktorí AI využívať nebudú, a preto nebudú natoľko vyhľadávaní pacientami.
4. Netreba zabúdať, že z etického hľadiska je prvoradé zachovať a chrániť ľudskú dôstojnosť, zabraňovať systémom, ktoré vedú k diskriminácii a polarizácii ľudskej spoločnosti. Okrem iného je dôležitá ochrana osobných údajov, ktoré by mali zostať vždy anonymné.
5. Z pohľadu verejnej správy a verejného sektora, na ktoré bude dôležité sa v kontexte AI zamerať, možno hovoriť o troch pilieroch, a tými sú ochrana demokratických princípov a ľudských práv, regulačná úloha štátu a príprava a znalosti možností a rizík AI.
6. Je dôležité, aby išla regulácia AI ruka v ruke s inováciami.
7. Systémy umelej inteligencie sú systémy štatistické a my nevieme, ako sa rozhodnú a prečo. Je preto dôležité vedieť, ako AI funguje a na aký algoritmus a systém je naučená. Najväčšia výzva bude nájsť tie najsprávnejšie možné mechanizmy riadenia AI, aby sa neopakovali historické chyby, ktoré boli predovšetkým zlyhaním štatistiky.
8. Dezinformácie sú nebezpečné nielen pre naše kritické myslenie, ale z dlhodobého hľadiska môžu mať katastrofálny dopad na inovačnú budúcnosť našej krajiny. Napriek mnohým opatreniam EÚ, regulácia online platforiem zlyháva, pretože do veľkej miery narúša stratégiu firiem a jej výnosy.
9. Vzdelávanie a osveta ohľadom umelej inteligencie je kľúčová na to, aby sme v budúcnosti dokázali postupne a hlavne správe zavádzať nové technológie postavené na AI do našej ľudskej spoločnosti.
10. Netreba zabúdať na „Green AI“, z dôvodu, že AI bude potrebovať obrovské množstvo dátového priestoru na skladovanie všetkých informácií a algoritmov, čo si bude vyžadovať obrovské množstvo energie.